СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 241. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 15-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 241. Jersey City, N. J., Thursday, October 15, 1936. THREE CENTS

СКАРБ БОРОНИТЬ МОНЕТАРНУ УГОДУ З ДЕРЖАВАМИ

ВАШИНҐТОН. — Урядники департаменту скарбу представляли конференції ґазетярів мотиви й вплив міжнародного порозуміння між Злученими Державами, Англією й Францією в справі усталення курсу монет цих держав.

Урядники кажуть, що ця угода вийшла з уже давнішого порозуміння між цими трьома великими державами щодо спульного ділання для зрівноваження курсу монет великих держав. До угоди заставили американський уряд поважні хитання курсу монет цих держав, викликані спекуляціями міжнародних грошевих спекулянтів. Тепер Америка, Англія й Франція наміряють вивозити й ввозити в межі цих трьох держав стільки золота, щоб курс монет цих держав був усе той самий.

Уряди трох держав сподіваються з цієї угоди великих користей, головно оживлення міжнародньої торговлі. До певної міри ця угода звертається проти системи квот і високих тариф, себто проти так званого економічного націоналізму.

Американські банкири заявляють своє вдоволення з цієї угоди.

ЛАНДОН БАЧИТЬ У РУЗВЕЛТІ ЗАРОДЖУЮЧОГОСЯ ДИКТАТОРА.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Ґубернатор Ландон, републиканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, заявив тут у своїй черговій передвиборчій промові, що президент Рузвелт, його противкандидат з Демократичної Партії, ступив уже на дорогу, яка веде до диктатури.

Досвід американського автомобілевого промислу, Ландон казав, показує, що Америка повинна задержати в себе американську систему свобідного підприємства, котру на його думку, пробував розбити „новий розділ".

Через непогоду на промову замісць сподіваних 40,000 зявилися лише 10,000.

Ґазети підчеркують як факт політичної ваги, що Ландон був на обіді в автомобілевого маґната, Генрі Форда.

ЛАНДОН ОСТЕРІГАЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД РАБСТВОМ.

ТОЛІДО (Огайо). — Републиканський кандидат Ландон виголосив тут у театрі „Валентайн" промову до півтори тисячі людей, а в тій промові, рахуючися з сильними місцевими робітничими юніями, звертався видимо до питання відношення робітничих юній до політики.

Покликуючися на Самуеля Ґомперса, довголітнього голови Американської Федерації Праці, Ландон остерігав робітників перед творенням робітничої партії або звязуванням робітничих юній з якоюнебудь політичною партією, бо, мовляв, це веде до рабства.

Ґазети підчеркують, що автомобілева парада по місті була замітна браком одушевлення для кандидата з боку публики.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ОЩАДНОСТИ И ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

КАНЗАС СИТІ (Мізурі). — Президент Рузвелт виголосив тут до 20,000 осіб, зібраних у Кензас Сіті Авдиторії, виборчу промову про ощадности й шкільництво, звертаючися цею дорогою передовсім до молоді, котрої було між слухачами споре число.

Рузвелт говорив, що ощадности в уряді треба робити, але школи повинні бути досягнені ощадностями на самому кінці, бо шкільництво є основою американської політичної системи.

У місті Вічіта Рузвелт звертався передовсім проти політичного застрашування виборців політичними противниками та говорив про потребу забезпечення проти безробіття й на старі роки.

ЗАПОВІДАЄ НОВЕ БЕЗРОБІТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Накладом В. В. Нортона й спілки вийшла книжка „Спендинґ ту Сейв: Де Комплит Сторі оф Реліф", у котрій автор, Ґарі Л. К. Гопкинс, „адміністратор поступу праць", заповідає новий період безробіття.

БОЖЕВІЛЬНА МАТИ.

ТОМС РИВЕР (Ню Джерзі). — Пані Елизабета Колер, 24-літня жінка місцевого продавця мяса й ярини, розбила череп своєї 6-місячної дочки Патриції, а потім перерізала собі різницьким ножем горло. Як муж прийшов додому, застав обоє неживими.

На слідстві, зарядженім судовим лікарем („коронером"), зізнали свідки, що пані Колер від якогось часу проявляла признаки тяжкої умової недуги.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ОБРАЗИ ГІТЛЕРА.

Німецький амбасадор у Парижі зложив на руки французького уряду протест проти промови Моріца Тореса, головного секретаря Комуністичної Партії у Франції. Торес у своїй промові перекручував слова Гітлера та називав його образливими словами. Французький уряд відповів, що не бачить причини для протесту.

Т. ШЕВЧЕНКО ПОРТУГАЛЬСЬКОЮ МОВОЮ.

Український письменник Сильвестер Калинець, котрий щойно перед кількома роками прибув до Бразилії, вспів за короткий час вивчити португальську мову й переклав тою мовою 19 поезій Шевченка. Збірку віршів попереджує передмова автора про тло, на якому виступив Т. Шевченко, і короткий життепис генія України. Це мабуть перший збірник українських поезій, що появився в португальськім перкладі. Книжечка має 39 стр. друку, напереді портрет Шевченка.

Накладом Українського Видавництва „Парана" в Куритибі (Бразилія) вийшла зпід пера С. Калинця „Дівчина з Ірасеми", картина на три дії, з часів, як індіяни-ботокути нападали на перших українських поселенців у Бразилії.

Добре, що наші земляки в Бразилії описують побут і переживання нашої бразилійської іміґрації.

СМЕРТЬ ВІД ПОПАРЕННЯ ВАПНОМ.

Мешканець Унейова Ю. Мізера захворів на тиф. Його примістили в лічниці в Турку (на Сувалках). Під впливом горячки хорий одної хвилини вийшов з ліжка, незавважений ніким відчинив вікно й вискочив. Під вікном була яма з негашеним вапном. Нещасний хорий впав у яму і так сильно попарився, що за хвилину помер. Він осиротив жінку й троє дітей.

НАЙБІЛЬШЕ ОПЕРОВАНА В СВІТІ.

Цими днями померла в Монтреалі Кітти Ґреґори, про яку кажуть, що була найбільш разів оперована в світі. Кітти Ґреґори мала 27 літ. Тому 20 літ вона попала була під колеса трамваевого воза. Обі її ноги відтяло по коліна, на правій руці стратила три пальці, крім великого і малого.

Від того часу була вона оперована майже що року, часами і два-три рази на рік. Скільки разів була оперована, сама не знала. Здається, що 40 разів.

Чи вдома чи в шпиталю була все веселою, не вважаючи на біль. Сама собі шила убрання, як також для своїх сестер: Гелени і Мадолини. Шила також убрання для бідних дітей. Шила по цілих днях, тримаючи матерію між малим і великим пальцем правої руки, а голку з ниткою в лівій руці.

Кілька літ тому дівчата, згуртовані в місцевім товаристві „Ґерл Ґайд", звернули увагу на її мужність і дарували їй бронзову медалю з написом „Принцеса Мері".

ШКОЛА Й БОРОТЬБА ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

На конференції Союзу Вчителів Колеґій і Вчительських Семинарій, що відбувається в Лейк Плесид, Ню Йорк, виступав д-р Вилієм Ґрейді, заступник суперінтендента шкіл у Ню Йорку, з рефератом, що боротьбою проти злочину й поків серед молоді повинна занятися школа.

МІЖНАРОДНІЙ ЗЛОДІЙ У ЗАЛІЗНИЦІ ОБІКРАВ ЄГИПТЯНИНА.

В поїзді Варшава—Данціґ хтось украв египетському студентові, 21-літньому Анвар-Ельґіндієві фотографічний апарат і світломір. За кілька днів зголосився до слідчого уряду вуличний фотограф Ар. Кшемінський й, віддавши апарат, заявив, що купив його на вулиці від якогось чоловіка, що представився як Іполит Карбовський. Карбовського арештували. Він признався, що обікрав єгиптянина. Карбовський це міжнародній залізничий злодій. Останніми часами він обкрадав пасажирів по залізницях коло кордону Польщі.

ЗМОБІЛІЗУВАЛА ТИСЯЧНУ ТОВПУ.

У Варшаві судили Владиславу Прус, спричинницю велечезної авантури на Повислі. Приятеля обвинуваченої мали чомусь арештувати. Прусова рішила його рятувати. Як тільки явилася поліція, Прусова викликала величезну авантуру, скликаючи збіговисько з коло тисячки людей. Підбурена нею товпа кинулася на поліцаїв і кидала камінням до брами, куди поліція сховалася. Щойно більший відділ поліції зліквідував подію. Перед судом Прусова говорила, що не знала, що робить, бо була пяна. Суд засудив її на 9 місяців арешту. Коли відчитали їй присуд, вона зімліла.

ОБСЕРВАТОРІЯ НА ПІПІВАНІ.

Поляки посвятили високогірську обсерваторію на Піпівані в Чорногорі. Були приявні: станиславівський віцевоєвода, представник міністерства військових справ, університету й гості.

К. О. П. БУДУЄ ШКОЛИ.

Офіцирський корпус бриґади „Корпусу Охорони Пограніча" рішив будувати по селах вселюдні школи, розуміється — польські. Кожний батальон має вибудувати одну школу!

ПАЛИВ ПСА ЖИВЦЕМ.

До яких жорстокостей доходить нераз відношення чоловіка до німіни, видно напр. з факту, що трапився в Зеґжі коло Варшави. Мешканець громади Непоренти, Ян Зелінський, літ 19, катував пса в незвичайний спосіб. Зпочатку він бив його дрючком, опісля тягнув шнуром до води, а вкінці напів живе, замучене звіря положив пекти на горіючий костир дерева. Пса відібрали від ката, в жахливих ранах. Проти Зелінського внесли скаргу до суду. Псом занялося Т-во опіки над звіратами.

НЕ РОЗУМІЮТЬ РЕКОРДОВОЇ РЕЄСТРАЦІЇ.

Провідники обох великих партій висказують своє велике здивування на рекордово високу реєстрацію виборців до цьогорічних виборів. Звертають між іншим увагу на те, що деколи до виборів зголосилися люди, що не голосували ще від часів Теодора Рузвелта й Вудрова Вилсона.

РОПА В БЕРЕЗІВЩИНІ.

Березівсько-Гумниська Нафтова Спілка добула сильну ропу на зовсім новому терені. Це ще один доказ, що околиці Березова мають багато ропи, а тільки брак залізничого получення гальмує розвиток тутешних копалень та використання природних багатств повіту.

КОМОРНИК СПОНЕВИРИВ 50,000 ЗЛ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу коморника з Пйотркова, В. Пікеля, якого покарали двома присудами окружного суду за крадіж грошей на кару вязниці. Одним присудом покарали його за спроневірення 50,000 зл. на 4 роки вязниці. Ці надужиття відбулися в рр. 1932 і 1933. Другий присуд на кару вязниці постиг згаданого коморника за спроневірення 580 зл. у тому самому часі. Лагідніший присуд набрав правної сили, а проти 4-літнього вплинула апеляційна скарга. В апеляційному суді оборонець покликався на рішення найвищого суду, що в даному разі обвинувачений є двічі засуджений за тяглий проступок і що хоч набрав правної сили один присуд, його судять знову за справу, що вже була суджена. Апеляційний суд скасував присуд, щоним засуджували коморника на 4 роки.

НАСЛІДОК НЕРОЗУМНОЇ ЗАБАВИ.

В Марках (Варшавщина) на залізниці забавлявся 14-літній Марійн Собутка в той спосіб, що чіпався останнього вагону залізничих, яка їхала до Варшави, вскакував і вискакував, підчас їзди зі сходів вагону. Нараз хлопець спотикнувся і впав під колеса, що протяли його на половину. Смерть наступила негайно.

ДРУГИЙ КЕПУРА.

В Семигороді, в Клюжі (Кольошвар) арештували 27-літнього співака Франка, який від довшого часу користав з того, що був подібний до співака Я. Кепури й представлявся всюди славним співаком. М. ін. другого Кепуру заангажували до фільми; в Букарешті він мав розмову з журналістами, а при тім поповнив чимало грошевих надужить.

ЗМІНА ПРАВОПИСУ НА ШИЛЬДАХ.

Зміна польського правопису принесла несподіваний зарібок малярам шильдів і граверам. Більші підприємства, що на шильдах мають польські слова, писані інакше на основі нового правопису, вже поправляють ці слова на вивісках.

ЦИНІЧНА МОСКВА

МОСКВА.—Засудили на десять літ вязниці молоду дівчину Перезову за те, що в тій фабриці, де вона працювала, вкрала пару штанців і потім хотіла їх продати комусь іншому. Дівчину цю називали „дочкою кулака", а крадіж штанців — „спекуляціє". Згадуючи про те, американський кореспондент подає, що в останних часах по цілих Советах судять за подібні проступки та накладають за них дуже тяжкі кари.

НІМЦІ РОЗВЯЗАЛИ СВОЮ КОЛЬОНІЯЛЬНУ ЛІҐУ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд розвязав свою Кольоніяльну Ліґу, зорганізовану пару літ тому в цілі пропаганди звороту німцям забраних у часі війни їх кольоній. На цей крок рішилися німці тому, що з огляду на активну діяльність цеї Ліґи охололи до Німеччини навіть ті англійські політичні круги, які відносилися передтим до неї прихильно. Своїм рухом німці хотіли зєднати собі прихильність Англії. Цим рухом вони також дали до зрозуміння, що найголовнішим місцем своєї експанзії вони вважають таки Совети.

БОЛЬШЕВИКИ АРЕШТУЮТЬ ФІНІВ.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС. — Тут кружляють вістки, що советський уряд почав виарештовувати на своїй території комуністів фінського походження, приписуючи їм симпатії з „фінським націоналізмом". Арештували старого фінського комуніста та бувшого посла до фінського парляменту, Вилієма Таннера, й другого знаного фінського комуністичного діяча, Кулєрва Маннера. Одного з них засудили на десять, а другого на шість літ тюрми. Гостра нагінка йде і на інших фінських комуністів.

СУТИЧКИ ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ З ЯПОНЦЯМИ.

СЕУЛ (Корея). — На советсько-манджурській границі прийшло знов до сутички між червоноармійською сторожкою і японською, у висліді якої згинули чотири японці, а кілька були ранені. Скільки втрати мали червоноармійці, не знати. Тепер відносини між Советами і Японією, що були на пару тижнів поправилися, знов загострилися.

АНҐЛІЯ ПРОТИ ЯПОНІЇ?

ТОКІО. — В одній частині японської преси появилися відомости, начебто Англія вела тепер скриту політику проти Японії та намовляла всі ті держави, що ґарантували колись незалежність Китаю, щоб вислали протест проти наступаючої політики японців у Китаю. До держав, що ґарантували цю незалежність, належать Злучені Держави Америки, Англія, Франція, Бельґія, Італія, Голяндія, Портуґалія, ну і сама Японія.

НІМЦІ РОБЛЯТЬ ДАРУНОК МОСКАЛЯМ.

БЕРЛІН.—Німецький уряд виасиґнував зо своєї каси 30,000 марок як дар на московську православну церкву в Берліні, призначену для московської еміґрації. Церкву мають збудувати на одному берлінському передмістю й вонаноситиме назву „Катедра Христового Воскресення". Будова вже розпочалася й посвячення вугольного каменя довершив митр. Тихон в асисті чисельного московського духовенства. Дарунок цей німці зробили москалям виключно з політичних мотивів.

ПОЛЬСЬКА НАУКА ПОМАГАЄ ПОЛІТИЦІ.

ВАРШАВА. — У варшавському університеті відбувся науковий зїзд польських професорів, що займаються дослідами земних просторів. Зїзд цей поставив собі за завдання підійти з наукового боку до українських територій, що знаходяться нині в посіданні Польщі, та ствердити, які є можливости на тих територіях для польської експанзії. Щодо Полісся, то ці польські вчені ствердили, що там іще є великі мочари й коли б уряд хотів кольонізувати його, то треба би було наперед перевести меліорації. Після осушення певних територій можна буде там примістити 10,000 польських родин. По тім зїзді вчені плянують інший, на якому обговорюватимуть, теж у „науковий спосіб", можливости кольонізації в Східній Галичині та на Волині.

АНҐЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ ПОБИЛИ ЖИДІВ.

ЛОНДОН. — Мабуть у відплату за те, що жиди враз з комуністами перешкодили недавно фашистівській маніфестації через східню частину Лондону, фашистівські гурти лідера Мозлея напали на кілька жидівських склепів і побили крамарів. На днях у парку Вікторія відбулася велика демонстрація проти фашизму, на яку зійшлося десять тисяч людей. Демонстрантів берегли 5,000 поліцаїв.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗУМУВАННЯ ПОЛЬСЬКОГО „УГОДОВЦЯ"

Є між поляками в краю спеціяліст від польсько-української „уґоди". Це ґраф Станислав Лось. Віддавна проповідує він у Польщі „конструктивну політику на Червоній Русі". І ось і тим разом забрав слово на ту саму тему, виходячи з того заложення, що "у русинів" є вкінці вже з ким говорити про „угоду".

Ґраф Лось твердить, що ми живемо в часах, коли „національне життя стихійно змагає до ривалізації довкруги видимої осі, тобто довкруги вожда". І річ природня, що українське суспільство шукає такого — вожда. Цілком таксамо, пише ґраф, як шукає його польське громадянство. Виринає тепер для ґрафа Лося питання, чи може так статися, щоб такі два ріжні національно суспільства, як от польське й українське, могли погодитися з тим, щоб мати спільного вожда. Відповідаючи на це, він сягає в глиб історії й пригадує Козаччину та Хмельниччину і твердить, що навіть тоді, коли козацтво розбивало польську армію, воно ставилось у своїх масах „з непохитною любовю і пошаною" навіть і до "позбавленого влади варшавського короля". Навіть Хмельницький, каже ґраф Лось, мусів числитися поважно з цею „льояльністю українських мас" у відношенні до польськопо трону.

Виходячи ось із такого заложення, приходить ґраф Лось до висновку, що польський і український народ найкраще погодити шляхом „персональної унії", себто в такий спосіб, щоб один і другий нарід визнали одного спільного вожда, когось такого, як був за Козаччини польський король. Тоді, каже ґраф Лось, не булоб уже народу пануючого і підданого, ні народу державного й недержавного; тоді не требаб ділити просторів, на яких ці два народи мають жити, а й вожд не був би „чужий", а „завжди свій", будучи в очах мас „символом армії, яка є запорукою безпеки й сили".

Щоби бути справедливим, треба признати, що навіть цей голос ґрафа Лося є свого роду поступом вперед у трактуванню української справи з польського боку, де переважає ще й досі думка, що український нарід поправді в Польщі не існує, а є тільки гуцули, бойки, лемки й інші „відламки польського народу". Та позатим треба зазначити, що отсей підхід ґрафа Лося до розвязки українсько-польського спору є наскрізь нездійснимий. Якщо наш нарід був колись льояльний до польських королів, московських царів, австрійських цісарів чи інших чужих „вождів", то саме ніхто інший, а ті чужі „вожди" переконали його вже наглядно, що бути льояльним для таких чи подібних їм вождів, значить підписати присуд на свою власну політичну, економічну, культурну, а то й національну смерть. Значить, стати з власної волі рабом. А український нарід цього не хоче, бо бажає стати вільним.

СТАЛІН ТА ОПОЗИЦІЯ

„З його власного саду прийшла на нього сокира". („Талмуд").

Кривавий погром, який учинив Сталін провідникам комуністичної опозиції в Росії, кидає яскраве світло на внутрішні відносини в СССР. Від куль чекістів полягли ті, що разом з Леніном творили большевицьку теорію перед революцією 1917 р., ті, що після большевицької революції були на найвищих посадах совєтської держави і комуністичної партії. Сталін звелів повбивати цих „старих большевиків", але вже не за праві або ліві „ухили" від партійної лінії, а за те, що вони, мовляв, були агентами Гітлера і світової реакції та фашизму (аджеж на суді „самі признались!").

Доля такого Зіновієва або Каменєва нам байдужа. Ці люди накоїли стільки лиха, стільки невинної робітничої і селянської крови пролили вони своїми руками, так старанно вони розбудовували систему диктатури й терору, що, дійсно, перед смертю моглиб згадати мудрий присуд нашого Охрима, що наївся гіркого хріну: „Бачили очі, що купували, їжте тепер, хоч повилазьте".

В боротьбі Сталіна з опозицією можемо побачити відгук тих суспільно - політичних змін, що настали в СССР впродовж останніх років. Сталінова „генеральна лінія" з індустріялізацією та колективізацією була перемогою совєтської бюрократії над поневоленими народніми масами. Генеральна лінія розмножила бюрократію надзвичайно, і її рішальний вплив на політику совєтської держави ще збільшився. Комуністична партія СССР складається головно з так званих „відповідальних робітників", цих „пролетарів з портфелями". Це їм після доби пятиліток стало „веселіше жити", бо вони твердо й непохитно стоять при державнім жолобі. Кожна верства, що запанує після революції, хоче й зверхніми відзнаками відріжнитися від сірої маси простолюддя. Совєтська бюрократія з новими титулами — маршалів і майорів та уніформами показує, що розмови про „безклясове суспільство" в совєтській державі — це товар на експорт, щоб дурити наївних людей за межами СССР.

Совєтська бюрократія хоче спокійно і безтурботно споживати „здобутки революції" і з злістю зустрічає найменше слово критики, що, мовляв, в СССР не все гаразд. Тимто ця бюрократія так ухопилася за Сталіна, бо й він не любить критики, а радо вислухує „славословія". Але суспільне невдоволення народніх мас СССР з большевицького режиму є. Це невдоволення виявляється в критиці **словом** і в критиці **ділом**. Російський емігрант І. Солоневич, що року 1934 втік з північної Росії за кордон, описує в своїх споминах настрої студентської молоді в СССР. Ця молодь у своїй переважній більшости вважає, що едина правильна метода боротьби проти большевицької диктатури є **терор**. Чому терор? Річ дуже проста: саме большевицька влада дає приклад щоденного терору **згори**. Тому є спроби відповідати владущій верстві терором **знизу**. Прихильно до терору ставляться не тільки люди, що стоять далеко від комуністів, але й багато тих, що належать до комуністичної партії. Відомо, що Кірова вбив член комуністичної організації.

Тому й процес проти Зіновієва і товаришів, що вони, мовляв, готували замахи на Сталіна та на інших провідників комуністичної партії, не такий безглуздий, як може здаватися на перший погляд. У теперішніх обставинах совєтського життя цьому в совєтським суспільстві радо повірять. Яка з таких процесів користь для Сталіна? Користь велика і не одна. Перше всього Сталін цими розстрілами частину опозиції залякає і „поставить на коліна", як це вже сталося з жінкою Леніна Крупською, з Раковським і ін. З другого боку, показавши всенародно, що є такі, які хотять убити „мудрого провідника", Сталін зміцнює ряди совєтської бюрократії, що хоче „веселіше жити".

А врешті ще одно „досягнення": в народніх масах складається простодушня віра в героїв - визвольників, що там десь у політичнім підземеллю не сплять, а готуються до нових замахів на комісарів-гнобителів. Така надія на надлюдські сили геройських одиниць не помагає активности народніх мас, бо ширить думку, що герої-терористи „і без нас зроблять своє діло"...

Які можуть бути наслідки підсилення урядового терору проти опозиції? Не тяжко вгадати. Комуністичний комісар на вигнанні Л. Троцький у вересні 1936 р. писав з приводу недавніх подій у СССР:

„Винищення будьякої опозиції в СССР може викликати між „молоддю **новий терористичний настрій**".

І хоч урядовий терор сильніший від терору, що виходить з рядів опозиції, то кожна палиця має два кінці. Сталін грається з вогнем.

Д. М.

ЗА ГЕРОЇЧНУ ДУХОВІСТЬ

З духового бездоріжжя, в якім опинилася людська цивілізація по світовій війні, почав народжуватися новий світ. З розгублености, ідейної депресії й комунізму зачала повставати ідеалістична духовість, викликана націоналістичними рухами ріжних країв. Цей духовий процес не міг не захопити й українського народу. І це є темою статті з повищим наголовком, яку помістив у своїм часі львівський тижневик **„Обрії"**. Вибираємо з цеї статті такі думки:

Український нарід завжди жив у тісному звязку з західньою цивілізацією. Так було, попри всі монополі Москви (зрештою теж свіжо „цивілізованої"), і в девятнацятому столітті. Але через особливі умовини життя поневоленої нації верхівка його особливо радо приймала ідеї свого віку, що дозволяли їй не вести націю до титанічної боротьби за свою духову і державну самобутність, а просто чекати, доки решта світу спаде до стану „вільної спілки громад", які власне і заступили покищо ступінь духової та суспільної орґанізації нашого народу. В цьому і суть культурництва, що характеризувало ліберальний та соціялістичний рух в Україні. Тож коли світова війна пробила 12 годину визволення, Україна встала до гола окрадена своїми вченими синами з народнього ідеалу, державної думки і самої національної гідности.

XIX. століття найжорстокіше помстилось на українському народі тим, що його інтеліґенція послідовно використала в собі те, що зуміли в характерному еклектизмі своєї доби погодити такі напр. поляки або чехи. У 1917 рік вступила українська нація сліпим і глухим дітям. І першим світлом, яке протяло її більма, були пожари її сіл; першим звуком, що дійшов до свідомости — рев гармат бомбардованої столиці.

І що глибший був упадок, то рвучкіший порив угору. Зовсім інтуїтивно збагнули правду здорові народні маси та юна, ще недіткнена соціялістичними ідеями, здебільшого ґімназійна молодь. До них перейшов ідейний провід українською революцією, тоді як фактичний зберігала соціялістична інтеліґенція, якої лише частина пробувала поспівати за духом подій, щоб освячувати довершені — партійними ухвалами та універсалами.

Вождом української революції став **незнаний вояк**, „вільний козак" — з Шевченкових земляків, ґімназист-просвітянин у довгій салдатській шинелі, нарешті старшина реґулярної української армії, що йшов у зимові походи і зривав себе ґранатою під Базаром. Ті люди, що їм відібрано ідею нації, пошану до традиції і безоглядність національно- морального імперативу, зуміли знайти в собі стільки відчуття правди, любови і героїзму, що створили сліпучу леґенду, яка народила нову Україну. Вони знали, за що боряться, і хотіли боротися якнайкраще — в тому ріжниця в духу і наслідках світової і української визвольної війни. Нова українська духовість повстала не із зневіри, а з віри в самому чині.

Великі ідеї родяться живцем у муках, велика духовість може повстати лише з напруженого змагання, що випробовує її силу. Італійський фашизм надто легкою ціною прийшов до влади, не створивши крівавого геройського міту. Тимто, спираючись тільки на міт історичної римської величі, його дух не запліднив ще італійської культури. Лише майбутня проба — і то не у війні з варварською Етіопією, а з рівнорядною світовою потугою, може забезпечити Італії повновартну героїчну духовість. Німецький націонал-соціялізм таксамо занадто стратеґічно опанував державу — його чин ще перед ним. До того в ідеольоґії ґітлеризму стільки залишків XIX. століття, як природознавчий матеріялізм расової теорії і т. п., а в практиці стільки конюнктуральности, опортунізму та звичайної облуди, що світовідчуття світовідчуттям, а до створення героїчної культури треба ще дуже багато. Вона передумовлена тим, чи Німеччина зуміє звільнитися від своєї „науковости" та спекуляції і спромогтися на справжній порив, що його буде готова оплатити кожною ціною. Залишки дволичної облудної фрази й рутини ліберального світу, надто супроводять шлях обох цих націй, тенетами стримуючи крила ґенія нової епохи. В інших, здебільшого переможних народів, націоналізм є в початковій своїй теоретично-підготовній фазі, або виявляється тільки в ношенні якогось коліру сорочок.

Українська нація натомісць єдина має свіжий крівавий міт недавнього минулого, **визвольний міт**, що в інших народів губиться найближче в девятнацятому столітті.

Кожен українець — свідомий титанічних, просто незмірних завдань, що стоять перед його нацією на шляху її самоствердження в світовій культурі й історії. Скільки крови, напруження, самопосвяти, надлюдських моральних якостей вимагатиме здійснення тієї програми! А проте пересічний українець не вагається стати на прю з цілим світом і не сумнівається в національній **перемозі**. В цьому велич ситуації українського народу і запорука його **місії**. Місією цією є створення **героїчної концепції життя** і здійснення її **в побуті і культурі**. Не вагаємося ствердити, що світоч нової духовости спочиває **в руці України** і він розгоряється що далі — то дужче.

Нова історія знає ріжні месіянізми. Містично-жалісний польського народу і словянофільсько - спекулятивний московського. Україна не претендує ні на викупленя чиїхось гріхів, ні на ловлення рибки в каламутній воді „визволення народів східньої Европи" Вона не виписує на свойому прапорі звільнення з московської керми дрібних націй, хоч до того її боротьба для багатьох з них обєктивно приведе. Це булоб зниженням її покликання. Ціннійший є не дар, а приклад. Бо вартісна є досконалість, а не посідання. В цьому моральна велич української місії, що вона не претендує на обдарування народів східньої Европи чи світу данайськими дарами, що, створені героями, закріплятимуть за обдарованими їх духову меншевартість, а на **захоплення націй до героїчного життя**. Бо міжнаціональне життя український націоналізм мислить як невпинне змагання, що єдине забезпечує здоровля і духову досконалість кожного народу

Своєю суцільною духовістю він кладе підвалини нової універзальної цивілізації. Стичність одиниці через Націю безпосередньо з Вічністю і служба Нації як етичне мірило для одиниці — ось її основи.

Сувора етика нової людини — не боячись „спокус", „нагод до деморалізації" чи „зловживань", висуватиме свої надлюдські норми, що їх вимагає героїчний побут. Націоналістична наука з іншого становища побачить світ, викриваючи ірраціональні та етнічні рушії суспільности та історії. Націоналістичне мистецтво висловить національно глибини, напруження і красу героїчного життя.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(30)

Володько дмухнув і жар вишкірив червоні зуби. Тисячі теплих сніжинок піднялись і розвіялись перед його носом. Узяв верхню книжку і придивився при світлі жару до наголовку. Щось незнайоме. Положив на жар. Папір засмердів і затлівся, але не занявся полумям. Треба було дмухнути... Бризнув вогник і застрибав по Володькових вилицях, затиснутих устах, відбився у світлих сочках очей, де відбилась також ціла картинка палаючої книги.

Володько бере другу книгу і знов дивиться на наголовок. Турґенев. Розгорнув. Натрапив на якусь сторінку і поки тріпотливе полумя не проковтнула темнота, пробіг очима кілька стрічок. Урвав на пів слові, бо не хотів, щоб згас вогонь. Поклав на його згасаючий язик книжку і протягнув руку за наступною жертвою.

Ах, яка це тяжка, черевата книжиська. „Ніва". Так. Це річник „Ніви" у твердих палітурках. Скількиж в ній картин, віршів, оповідань, реклям. Цю річ дійсно мусить він переглянути, ще раз в останне, поки вогонь не зжере її трупа і вітер не розвіє шматочки попелу по оцих-о полях.

Зіпявся над вогнем, присівши на кістки. У колінах мліють ноги. Скинув з голови старого кашкета, положив на землі і сів на ньому. Це вигідніше. Один за другим розбірає хлопець свої цінні, награбовані скарби і нелегкою рукою віддає їх на знищення. „Ніва" тимчасом дала йому те останне, що могла в такий короткий час дати, поки і сама, без спротиву і нарікань, лягла на ложе небуття.

І коли згас її останній листочок, а ворохобний, мінливий попіл швидко набирав барви вічної пітьми, Володько впер лікті в коліна й обняв долонями підборіддя.

Що він думав? Що в такий час можна думати? За плечима серіями греміли гармати і може в цей мент серіями летіли в повітря двоногі „корони Божого творіння".

І дивно, що у цей мент Володько не відчуває ні жалю, ні співчуття, ні страху. Йому було навіть весело. Одно тільки дошкульно ворохобило його душевну рівновагу — стан батька. Володько аж надто добре розуміє і відчуває його

Він навіть по варварськи дав вогневі пожерти книги, які вже рахував своїби і які, іншим разом, не випустив би зі своїх цупких пальців так довго, поки не висмоктав би з них ввесь, до останньої каплі, сік і трунок. Це він зробив „для них"...

Так. Це тільки для батька, єдиного батька, якого ніхто більше не має і який є такий чудесний та дужий, як сама війна.

До полудня другого дня все було по звичайному. Шляхом ішли обози, розїжджались козаки. Табор стояв на місці. В полудень у таборі засурмила сурма і зчинився надзвичайний рух. Зі всіх подвір бігли москалі. Крик, лайки, гиржання коней. За пів години табор рушив і розтягнувся довжезною валкою по шляху.

За башковецьким лісом розігралась канонада. Гармата ревла безупинно. „Аж вікна брязчать", — казали, хоч Володько ще не чув, щоб вікна брязчали.

Матвій уже сам не знає, що далі... Дума зірвалась. Ніколи на свому життю не плакав він, ніколи не вирвалася з його уст якась скарга. Але горе його було видиме і велике.

Уже навіть сусіди „рушають". Що робити? Усі зійшлися на нараду, але на Матвія зненацька находить впертість.
— Не поїду!... — заявив.

— Як то? Тож козаки он нагайками гонять... Он, кажуть, з тамтого боку село підпалюють...

— Хай! Хай гонять, хай підпалюють, а я не поїду.

Це вирвалось у нього з відчаєм і не так певно, як цього хотів.

— Люди!? Куди поїдемо? Що ви собі думаєте? Чи там ви хату знайдете, чи хліб? Ось вечоріє... Куди наніч? Ну... Знаєте що? У нас худоба... Кажете, за одну ніч у нас можуть бути мадяри. Так худобу для безпеки вишлім наперед, а завтрішній ранок нам покаже, що маємо робити. Хай переженуть худобу через Шумську греблю і там чекають на нас... Добре?

— Катерино! — звернувся він до дочки. — Ти он з Володьком поженеш худобу! Збірайся, Володьку!

Він давав розпорядки, але сам не рухався. Стояв мов мур, мов викут камяний. Він ще не вірить, що війна прийде сюди. Його твердість і витревалість перед стихією передавалися на всіх присутніх і ті згодилися „почекати до завтра".

Сам Матвій, ніби вміраючий, що хапаєтсп за кожний мент життя, відпихав, як міг, страшну розвязку траґедії.

Але тим часом зі села надїжджали підводи тих, що таки рушили... Доїжджали до останньої Матвієвої хати і в непевності зупинялися. Здавалось, не рішалися переступити кордон села.

На Матвієвому подвірю повно народу. Як на-то-те гарматня тарабанщина ще збільшилась і чути навіть скорострільний вогонь. Під ті клекоти говорив надривним глухим голосом Матвій. Чоловіки, жінки повитягали шиї — слухають.

— Люди! — казав він, опертий на довге грубе ціпильно, стоячи на порозі клуні. — Люди! Мої дорогії люди! Виж бачите, що робиться!... — і тут повів навколо довгою, в широкім рукаві сукняного куцана, рукою, ніби намагався відкрити всім усе те, що вони бачать і не розуміють. — Чого ви спішите? Чи думаєте, що так втечете від смерти? Тож все одно, не тепер, то після десь там коло Різдва, на дорозі, серед чужих, у снігу умрем усі... А кинемо свої садиби... Виж знаєте: Не війна страшна, а люди... Коли вийдемо з наших хат, на їх місцях стануть руїни, навіть, коли фронт сюди не дійде. Жийте тут далі! Не кидайте цих місць! Чуєте? Не кидайте тепер... Не кидайте, навіть колиб вас гнали нагаями. Зубами гризіть, а бороніться, бо то ваші кубла, здобуті працею, потом, крівавою нелюдською працею. Це не гроші, не золото. Це ваша земля, яка ссала впродовж віків вашу і ваших дідів-прадідів кров. Діти ваші ростуть і вони мають заміни ти вас на цих місцях... А війна, а ворог! (Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 18-го жовтня, в годині 2-гій пополудні, в салі Укр. Гор. Дому, 13 Вашингтон ул. Тому, що Товариство влаштовує ювилейну 20-літню вечерю, взиваємо всі хчленів прийти на збори і забрати тікети. — Н. Чолій, предс.; Б. Мандзій, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо прийти і вирівнати свої вкладки, бо інакше наразяться на суспендування. — Т. Ковальський, предс.; М. Проховіч, кас.; Г. Тимчій, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 12:00 вполудне, в парохіяльній гали, 1944 Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — І. Магас, предс.; Н. Батюк, секр.; А. Багрій, кас.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо членів зійтися на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Петро Головачук, фін. секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДІВЧАТА И СВЕРБЯЧІ НОГИ.

Дорота Донбар Бромлі, відома фейлєтоністка ґазети „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем", писала свого часу про поширене тепер в Америці бажання дівчат мандрувати по краю. Вона це називає свербячими ногами.

Під свербячими ногами, чи стопами, вона розуміла, очевидно, щось подібне до свербячих рук. Як свербячі руки це немовби ознака бажання щось узяти, так свербячі ноги мали би бути ознакою бажання кудись мандрувати.

Щодо самої мандрівки по краю, то Дорота Донбар Бромлі каже: „Я ніколи не могла зрозуміти, чому дівчата не повинні мати свербячих ніг, як мають хлопці".

Та чи вже признано хлопцям право мати „свербячі ноги"?

ПРАВИЛА ДЛЯ РОДИЧІВ.

Пані Кляра Севидж Лителдейл подала оноді в своїй радіовій промові на стації „Добллю-Ей-Би-Сі" низку порад, як виховувати дітей.

Між іншим радила вона родичам: старатися зрозуміти погляд дитини; бути супроти дітей чемними, а не кричати на них; поводитися з дітьми так, щоби діти мали до родичів довіря прийти до них по пораду, як попадуть у якусь халепу; не бути занадто сумлінним і занадто серіозним, так начеби батьківство не мало в собі найменшої приємности.

Малощо не кожна з тих порад противиться загально принятим правилам доброго виховання. Виходилоб, що поради пані Кляри Севидж Лителдейл не заслугують навіть на хвилю уваги.

Алеж бо пані Лителдейл є редакторкою американського журналу „Перентс" (Родичі), що має на ціли повчати родичів виховувати дітей. Отже не заслугують її уваги все таки на якусь увагу?

ЧОГО ТРЕБА МОЛОДІ.

На „Конференції жінок Нової Англії", що відбулася в Ню Гейвен, Конетикот, дебатовано між іншим над справою молоді. Пані Фулерова з Бронксу виступила притому з заявою, що вона чує з усіх боків нарікання, що підростаюча молодь не має промислового вишколу, себто не має відомостей, потрібних до заняття фахових становищ у промислах.

Звісно, пані Фулерова ходила між фабрикантів. Якби вона була пішла між робітників, то була би почула інакші нарікання, а саме, що багато молодих людей, що мають фаховий вишкіл, не мають роботи.

ЩО ЗРОБИТИ.

Пані Фулерова радила згаданій конференції ухвалити резолюцію за поширення в Америці промислових шкіл для вишколу фахових робітників.

Свого часу таке саме проповідував американським муринам відомий їх провідник Букер Т. Вашинґтон. Ідучи за своєю ідеєю, Букер Т. Вашинґтон основав „Таскеґі Інститют", що мав виховувати фахових робітників, ремісників і рільників. Інститут був добре зорґанізований та вчив муринів знаменито. З нього вийшло багато фахових робітників і рільників. Та коли вони вийшли зо школи, то побачили, що для їх освіти нема попиту. Нині в краю аж кишить від цих фахових робітників і рільників, що працюють як чорнороби за можливо найнижчу заплату.

Чи не повторить біла молодь досвідів муринів?

ЧОГО ТРЕБА ДІВЧАТАМ.

На тій самій конференції бесідниці радили добиватися заведення в американських школах спеціяльних курсів для дівчат.

У заведенню спеціяльної освіти для дівчат, інакшої від освіти хлопців, нема нічого нового, одначе ці бесідниці домагалися, щоб дівчат учити опіки над дітьми, особистої гиґієни та як бути матірю.

У цьому вже є радикальна новина. Адже досі дівчатам нічого не говорили про те, що вони мають бути матерями. Невже малиб їм сказати в школі, що не бузьок діти приносить?

ОСНОВНА ХИБА ШКОЛИ.

Священик д-р Чарлз Р. Брави, що був свого часу деканом богословської школи в Єйльськім університеті, говорив про основну хибу нинішнього шкільництва в Америці.

Говорив, що він годиться у цьому з поглядами Джана Дюія, професора Колюмбійського університету, котрий добачує головну хибу нинішньої школи в „екстерналізмі".

„Екстерналізм" значить по нашому „верхність". Під цим Дюі розуміє те, що ми захоплюємося матеріялами, знаряддям, машинерією нашої цивілізації, а занедбуємо само життя.

„Міліони людей працюють аж до утрати памяти, щоб дістати більшу частину всіх тих річей, а внаслідок цього стану їх ума їх внутрішне життя забагнується. Життя — це не питання матеріяльних здобутків, а розвою характеру".

БОРОТЬБА ПРОТИ ПОРОКІВ СЕРЕД МОЛОДІ.

Як у Ню Гейвен збиралася ця жіноча конференція, в Лейк Плесиді, Ню Йорк, збиралися вчителі колегій та вчительських семинарій на конференцію в справі боротьби проти злочинства серед молоді.

Головний референт на конференції говорив, що найважнішим чинником у боротьбі проти злочинства серед молоді мусить бути школа. Він доказував, що школа знаходиться в такім стратегічнім положенню, що вона перша може відкрити в дитині перші признаки зароджуючогося злочинства.

Це йде в розріз з загальною думкою, що першим і головним чинником у цій боротьбі є родинний дім. Та коли противна заява заставляє думаючу людину підняти це питання, то треба собі сказати ясно: котрий саме чинник може скорше відкрити перші початки злочинности? Родина чи школа?

ЗМІНЯЮТЬСЯ ЧАСИ.

Коли на цій конференції заговорили про те, що для дітей лишається тепер щораз менше нагоди для праці, один з учителів сказав:

„Праця для хлопців і дівчат пропала вже раз на все".

Себто вже нема надії на те, щоб можна набудуче знайти роботу для великого числа дівчат і хлопців.

Бесідник сказав це з притиском на те, щоб звернути громадянству увагу, що від нині при розгляданню суспільних справ треба це все брати під увагу.

Чи беремо ми це під увагу, чи може думаємо ще старими добрими часами, міряючи життя нинішньої молоді життям молоді в наших молодих часах?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗ

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 14, повідомляє, що місячні збори відбудуться в понеділок, 19. жовтня, в годині 8-мій ввечір, в Січовій Гали, 229 Спрінґфілд Еве. Просимо прийти на збори. — Максим Питрашик, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в ґали У. Д. Клюбу, 24-11 Стейнвей ул., річ Асторія Еве. Просимо всіх членів і члениць явитись на час і вирівнати свої вкладки. Буде три-квартальний звіт контр. комісії. Члени, що подіставали тікети на пікнік, зволять принести гроші за них. Просимо вписувати свої діти як рівнож привести хоч по одному новому членові. Вступ вільний. Просимо родичів-членів переписати свої дорослі діти до старших членів. У. Н. Союзу. Не приявний на тих зборах член чи урядник підлягає карі згідно зі статутом. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 1:30 пополудні в церковній гали. Прошу всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на збори на час, бо маємо багато справ до полагодження. Прошу приносити місячні вкладки на збори, а не до хати. — С. Саска, секр.

Пророцтво на жовтень.

— Знаєш, у жовтні з готівкою буде ліпше.

— Якто ліпше з готівкою?

— Бо без готівки булоб іще гірше.

ЗІ ШТУКИ

НОВИЙ БАЛЄТ НА ОВИДІ.

Цими днями закінчено новий твір на симфонічну орхестру: балет - хоровід (brawl). Це сюжет з гуцульського життя Дмитра Чутра, до якого скомпонував музику Павло Углицький - Печеніга.

„Хоровід" — це характеристичний балет на одну дію в двох частинах. Виступають у нім такі особи: 1) Красуня, 2) Коханець, 3) Ревнивець, 4) Вартівник, 5) Лісовик, 6) і 7) Два збиточники, 8) Гурт хлопців і дівчат. Подія відбувається в гуцульськім селі в Карпатах. Музика скомпонована на гуцульських мотивах у модерним клясичнім стилю, багата на контрасти і романтичні моменти, модерні танці — все зроблене на колірову велику орхестру.

Зміст 1-шої частини: При заході сонця під карпатською горою на селі сидить на пеньку леґінь і грає на сопілці, а дівчата - підростки танцюють повільний дівочий танець. По скінченню цього танцю на майдан виходять старші дівчата й молодиці та леґіні. Леґіні, виходячи, танцюють парубоцький танець, а після того молодиці танцюють повільний танець молодиць. Підчас того танцю приходить красуня з двома леґінями і танцюють танець ревнивих (заздрісних) (обидва леґіні кохають ту саму дівчину). Потім наступає оригінальний танець усього гурту — коломийка з усякими варіяціями. Тут входить сільський вартівник і починає розганяти цю забаву. Але два відважні і збиточні хлопці вискакують із гурту і зачинають дразнити вартівника „танцем вартівника". Розлючений вартівник розмахує палицею і розганяє всіх по домах. Майдан пустіє і затихає. Орхестра грає потихо, а вартівник сідає на пень і надслухує, чи вже село втихомирилось і чи прогнаний ним „хоровід" не збирається де в іншім місці. На сцену входить бідолашна сирота і просить у старого вартівника помочі. Він відводить її додому.

Зміст 2-гої дії частини: На сцені відбувається в двійку танець - пантоміна закоханих. Ревнивий леґінь відпроваджує дівчину до її дому й виявляє їй свою любов, але дівчина любить не його, а іншого, отже з ним розходиться і не бажає більше бути його любкою, хоч він дуже її просить і ридає. Нарешті вони розходяться дуже холодно назавжди, але тут наступає північ і їм на диво зявляється лісовик, що то в 12-тій годині страшить і лякає людей. Перелякана дівчина кидається на шию нелюбому парубкові і він з нею втікає. Лісовик у своїй північній годині показує танцем всі свої страшні речі і зникає так таємничо, як і появився. За той час налякана лісовиком пара добігла до хороводу і вартівника й розповіла їм свою пригоду. Вартівник і леґіні з топірцями прибігають на майдан, щоб вигнати звідти цього злого духа, але на майдані не застають нікого. З того почався завзятий суперничий танець (аркан) двох парубоцьких ґруп. Цей танець допроваджує до бійки. Тут виступають дівчата і просять хлопців, щоб заперестали спір і бійку, але це нічого не помагає, ба ще більше розпалюється і кінчиться загальним палким танцем.

Цей балет - хоровід думає п. Чутро виставити в однім з найбільших театрів на Бродвею в Ню Йорку, з новими декораціями й костюмами та з великою орхестрою.

О. С.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Не забуваймо за спорт.

„Бескетбол Тім" Українського Демократичного Клюбу вже захопив нашу молодь на Іст Сайд. Три минулі сезони принесли чемпіонство й не диво, що такий успіх загрів членів до більшої активности. І ось з того огляду просимо наші дівчата заціккавитися ще більше спортом і вступити в члениці Спортового Клюбу. Українські дівчата з Іст Сайд і наші хлопці з Савт Сайд багато причинилися минулими роками своїми спортовими виступами до поширення українського імени. Треба й тепер подбати про продовжування цеї доброї акції. Отсей поклик подають: Вікторія Баланді, капітан, і Йосиф Стойка, управитель на Іст Сайд.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Ш. — Ми відчуваємо Ваші глибокі почування, віддані віршем на згадку про смерть любої Вам особи. Та для часопису малоб це значіння тоді, колиб ці почування були віддані у виді дійсної поезії. Та так не є. І будьте певні, що на десятки тисяч людей важко знайти одну людину, яка моглаб писати того роду вірші. Тож не дивуйтесь, коли Ваш вірш не є відповідний до друку.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

СУДИ ДЛЯ МАЛИХ СПРАВ.

Спори за малі довги, незаплачені зарібки чи відшкодування за невеликі суми часто полагоджуються без суду. Та нема причин зрікатись таких претенсій з обави, що судова акція деколи є дуже попутана, як теж потягає за собою значні кошти й оплату адвоката. Багато американських міст оснували спеціяльні суди для полагоджування малих справ, де процедура є зовсім проста, а оскаржуючий може бути своїм власним оборонцем прав.

Наприклад у Ню Йорку суди для малих справ це філії міських судів, котрі є в кожній дільниці. Їх створено на те, щоби полагоджувати довжні справи на суми не більші пятьдесять долярів, у котрих правну акцію дуже упрощено. Ціль є та, щоби без церемоній та коштів суд міг видати точне рішення на малі претенсії, без потреби наймання адвоката. Акцію можна почати за оплатою $1.25, з винятком акцій за робітничу заплату, за котру платиться 21 центів. Скаргу чи завізвання висилає суд порученим листом, через що щадиться кошти та клопоти особистого доручення.

Пошкодований чи віритель може вдатись до судового урядника та представити свою справу, подаючи імя й адресу довжника чи сторону, відповідальну за ушкодження, та виказатись квитами чи записками, які може мати на руках. Коли покажеться, що оскаржуючий має вигляди на виграння справи, судовий писар впише всі факти до книг по зложенню приписаної оплати, а противну сторону візве на переслухання.

Люди з такими справами дуже часто вдаються до Товариства Правної Помочі (Лігал Ейд Сосаєті), котре допоможе провірити факти, дістати зізнання від противної сторони та довідатись про правдиве імя оскарженого, а саме, чи це приватна людина, підприємець під прибраним назвищем, спілка або корпорація. Така поміч товариства часто приводить до полагоди справи без судової акції.

Суди для малих справ це велика поміч для біднішого населення та інших людей з малими справами, котрим було би непоплатно наймати адвоката. Такі суди стало зростають та задоволяють багатьох людей. Подібні суди існують у багатьох інших містах ріжних стейтів. У Месечусетс окружні суди по цілім стейті уповажнені полагоджувати упрощеною процедурою малі претенсії, котрих 1935 року було майже 22 тисячі.

У Клівленді, подібно як у Ню Йорку, суди для малих справ полагоджують претенсії до суми пятьдесять долярів. Позваного взивають до суду, переводиться безцеремонні переслухання та робиться умову про заплату, коли справу полагоджено. У 1935 році полагоджено 15,278 скарг, за котрі одержано звиш $12,000 на покриття судових видатків.

Суди для малих справ функціонують теж у Шікаго, Ілінойс; Дулут та Сейнт Пол, Міннесота; у Гартфорд, Конетикот, як теж у численних містах інших стейтів. У Ню Йорку треба вдаватись до канцелярії судового писаря для малих справ при міськім суді в дільниці замешкання. У дільниці Мангетен канцелярія міститься під адресою: 8 Рід Стріт, в поблизу міського будинку; у Брукліні: 120 Скермергорн Стріт (близько Боро Гол); у Квінс: Тавн Гол, Джамейка; у Ричмонд: 71 Тарджі Стріт, Степлейтон, Стетен Айленд.

ФЛІС.

Велике кохання.

Зазнайомилися тому години на й відразу покохалися. Проходжуються попід руки по парку.

— Ви подібні, як дві каплі води до одного мужчини, якого я колись дуже кохала, — каже вона.

— Колиж то було?

— Вчора вечором!

ПТИЦІ ЗЛОДІЇ.

Багато звірят краде, і то більше зо збитків, а не з потреби. В Ню Йорку в парку знайшли два великі мотки бавовни, яку там занесли круки, котрі живуть у парку.

В Австралії живе птиця, яка краде лише такі предмети, які мають дуже гарну краску.

Сорока краде яскраві металеві предмети і ховає їх, як може найліпше.

В Америці горобці в деяких місцях зробилися небезпечними для овочевих садів. Вони нищать квіти, скубають їх, що земля довкола вкрита квітом.

У середньовічних часах послугувалися на ловах соколами. Щоб їх набути, посилали окремих ловців у Норвегію й Ісляндію, щоб наловити соколів. Соколів учили до сімох ріжних ловів: на чаплі, галки, сороки, соколи, заяці, куропатви і дикі качки.

Найцікавіші лови були на самих соколів. Вивченого сокола пускали на дикого. Між ними приходило до бою. Дикий сокіл старався рятуватись усякими хитрощами, аж поки не попався в кігті вивченого сокола. Цей приносив його свому господареві.

Ощадний.

Брат вернувся з Америки додому до віддалєного села. Застав там брата з довгою бородою.

— Чому носиш тепер бороду?

— Бо як ти віджджав до Америки, то забрав мені бритву...

Малий Моріц дістав новорічного від свого директора дрібними пять долярів. Сподівався дістати більше, тому обурився. Іде до голови по розум, розсипає ці гроші в присутності директора, потім забирається до збирання. Як уже був готовий, питається його директор:

— Ну, Моріц, чи вже маєш усі?

— Ні, — відповідає Моріц — маю щойно пять долярів.

Ощадна жінка.

— Мушу собі купити нову парасолю, — каже чоловік до своєї дуже ощадної жінки — бо стара вже дуже знищена!

— Ну, ну, знищена, це правда, та дома можеш іще її вживати! — каже жінка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (30)

Хоч Тарзан був надмірно обтяжений вагою тіла Оранда, то проте він не припинював бігу. Стріли перестали свистіти в повітрю, бо дикуни думали, що ось ось вони спіймають утікачів. Вони припускали, що під тягаром Оранда Тарзан мусить скоро виснажитись. Крім того вони знали, що брами позамикані й біля них стоїть сторожа.

Тарзан біг далі і далі. На хвилю, завернувши поза колибу, він втратив з очей юрбу чорних. Високо на дереві малпочка Нкіма придивлялася цьому і хоч добре не розуміла небезпеки, однаке відгадала, що сталося щось лихе. Вона бачила, як Тарзан утікав. Скочивши вниз, малпа заверещала: „Тарзане, пожди трохи на Нкіму".

Одначе Тарзан не звертав на неї великої уваги. Прибігши до високої огорожі, він підсадив Оранда й сказав йому: „Дряпайся вгору, що тільки маєш сили". Орандо був здоровий у руках. Схопивши руками за верх огорожі, він немов вивірка перескочив на другий бік. Тарзан подався за ним. Кинувши оком на малпу, Тарзан тільки сказав:

„Тобі не грозить небезпека. Тепер я не маю часу бавитися з тобою. Заховайся десь на дереві". Коли Орандо і Тарзан знайшлись на другому боці, Тарзан знову поклав собі Оранда на плечі й пустився в дорогу. „Алеж, Музімо", заговорив Орандо. „В цьому темному лісі є повно людей-леопардів. Там дуже небезпечно".